

HAKEMLİ MAKALE

Türk Vergi Hukukunda Uluslararası Bilgi Değişimine İzin Veren Hukuki Kaynakların Tespiti ve Değerlendirilmesi

Prof. Dr. FUNDA BAŞARAN YAVAŞLAR*

Öz

Vergi kayıp ve kaçığıyla mücadele amacıyla, vergi idareleri arasında karşılıklı idari yardım giderek artmaktadır. Türkiye de buna önem vermekte, bir yandan iç hukukta konuyla ilgili düzenlemeler getirirken, diğer yandan taraf olduğu çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarındaki bilgi değişimine ilişkin düzenlemelerin kapsamını genişletmekte ve vergi konularında karşılıklı idari yardım anlaşmaları imzalamaktadır. Bu çalışmada, Türk Vergi İdaresi'nin yabancı vergi idareleriyle bilgi değişimine imkan tanıyan iç hukuk ve uluslararası hukuk kaynakları ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi, karşılıklı idari yardım, uluslararası bilgi değişimi, OECD Model Vergi Anlaşması md.26, vergi konularında bilgi değişimi anlaşması (VKBDA), Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardıma İlişkin Çok Taraflı Anlaşma, çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması (ÇVÖA), suç gelirlerinin aklanması, FATCA

JEL Sınıflandırması: K 34.

Determination and Assessment of Legal Sources of Mutual Administrative Assistance in Turkish Tax Law

Abstract

Mutual administrative assistants between the tax administrations increases gradually for the fight against tax evasion and avoidance. Turkey also attaches importance to this by imposing new

* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mali Hukuk Anabilim Dalı Başkanı

Bu makale, Avrupa Vergi Hukuku Profesörleri Derneği'nin (EATLP) 2014 yılındaki "New Exchange of Information versus Tax Solutions of Equivalent Effect" başlıklı toplantısı için yazar tarafından hazırlanmış olan Türkiye Raporu'na dayanmaktadır. Bu rapor için bkz. <http://www.eatlp.org/uploads/public/2014/National%20report%20Turkey.pdf>

regulations on the issue in the internal law on the one hand and expands the scope of the regulations on information exchange in the double taxation conventions to which it is a party and executes mutual administrative assistance agreements in tax matters on the other hand. In this study, this internal law and international law that enables the Turkish Tax Administration to exchange information with the foreign tax administrations are dealt with.

Key words: Fight against tax evasion and avoidance, mutual administrative assistance, international exchange of information, Art. 26 of OECD Model Tax Convention on Income and on Capital, tax information exchange agreement (TIEA), The Multilateral Convention of Mutual Administrative Assistance in Tax Matters, double taxation convention (DTC), money laundering, FATCA.

JEL Classification: K 34.

1. GİRİŞ

Yabancı vergi idareleri arasında bilgi değişimi (karşılıklı idari yardım), uluslararası vergi hukukunun son yıllarda önemi giderek artan ve hızlı gelişmelerin yaşandığı konularından biridir¹. Vergi kayıp ve kaçığıyla mücadelede işbirliğinin ve bu bağlamda bilgi değişiminin önemi pek çok devlet tarafından anlaşılmış; bu anlayış ve yaklaşım değişimi, devletleri bu alanda işbirlikleri geliştirme yoluna itmiştir.

Nitekim, vergi konularında bilgi değişimi anlaşmaları (VKBDA), çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının yanısıra devletler arasında vergisel konularda en fazla imzalanan anlaşma tiplerinden biri olmaya başlamıştır². Ayrıca, Türkiye dahil pek çok devlet, gelir ve sermaye üzerinden alınan vergilere ilişkin OECD Model Vergi Anlaşması'ndaki³ bilgi değişimini düzenleyen 26. maddenin değiştirilmiş şeklini⁴, taraf oldukları çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarını değiştirmek suretiyle büyük ölçüde taraf oldukları anlaşmalara aktarmışlardır. Diğer yandan, altmışın üye

rinde devlet, OECD ve Avrupa Konseyi tarafından 1988 tarihinde geliştirilen ve 2010'da değiştirilen "Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması"nı⁵ imzalamış⁶ ve böylece uluslararası bir mekanizmanın parçası olmuşlardır. Bilgi değişimine yönelik çabalar öyle bir safhaya varmıştır ki, OECD'den bağımsız olarak bazı devletler bu konuda son derece çarpıcı adımlar atarak, imzalanan ikili anlaşmalar çerçevesinde diğer devletlerin ve/veya diğer devletlerdeki finansal kuruluşların kendilerine bilgi vermelerini veya vergi kesmelerini sağlamışlardır. Buna, aşağıda da ele alınmakta olan FATCA'yı, ABD ile AB arasındaki SWIFT Anlaşması'nı^{7,8} ve nihayet İsviçre ve çeşitli ülkeler (Almanya, İngiltere, Avusturya) arasındaki Rubik anlaşmalarını örnek olarak göstermek mümkündür.

Yabancı vergi idareleriyle bilgi değişimi konusunda Türk Vergi Hukuku'nu merkez alan bu çalışmada, Türk Vergi İdaresi'nin yabancı vergi idareleriyle bilgi değişimine imkan tanıyan iç hukuk ve uluslararası hukuk kaynakları ele alınmaktadır.

- 1 OECD, Exchange of Information, <http://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/automaticexchange.htm>
- 2 OECD, Exchange of Information Portal, Jurisdictions linki (<http://www.eoi-tax.org/jurisdictions/#default>) üzerinden 120'yi aşkın devletin imzalanmış olduğu anlaşma listeleri
- 3 http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-2010_9789264175181-en. Anlaşma, 2010 yılında güncelleştirilmiştir. Bkz. The 2010 Update to The Model Tax Convention, <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/45689328.pdf>
- 4 Update to Article 26 of the OECD Model Tax Convention and Its Commentary, Approved by the OECD Council on 17 July 2012, http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/120718_Article%2026-ENG_no%20cover%20%282%29.pdf
- 5 http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/the-multilateral-convention-on-mutual-administrative-assistance-in-tax-matters_9789264115606-en
- 6 OECD, Convention of Mutual Administrative Assistance in Tax Matters, <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/conventiononmutualadministrativeassistanceintaxmatters.htm>
- 7 SWIFT, merkezi Belçika'da bulunan ve para transferleri başta olmak üzere birçok bankacılık işlemini kayıt altına alan Bankalar Arası Küresel Mali Telekomünikasyon Birliği'nin (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) İngilizce kısaltmasıdır. Anlaşma ile ABD, bu kuruluşun bazı verilerine erişim iznine sahip olmuştur.
- 8 <http://www.statewatch.org/news/2010/jun/eu-usa-draft-swift-agreement-com-final-2.pdf>

2. İÇ HUKUK KAYNAKLARI

2.1. Vergi Usul Kanunu'ndaki Bilgi Değişimine İlişkin Düzenlemeler

1961 tarih ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'muzda (VUK), Türk Vergi İdaresi'nin yabancı vergi idareleriyle arasında bilgi değişimiyle ilgili –birisi açık, diğeri yoruma muhtaç- iki tane düzenleme bulunmaktadır: md.152/a ve md.5 IV, c.3.

Bunlardan, -11.06.2013'de, AB ile müzakereler çerçevesinde⁹ yürürlüğe giren- VUK md.152/A¹⁰ gereğince, “Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar, usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş uluslararası anlaşmalarda yer alan bilgi değişimi hükümleri çerçevesinde, Maliye Bakanlığınca tespit edilecek usullere göre bu Kanunun 1 inci maddesinde belirlenen şümulle sınırlı olmaksızın bilgi toplayabilir.” Vergi idaresinin, VUK'un 148 ve izleyen maddeleri çerçevesinde zaten son derece geniş bir bilgi toplama yetkisine sahip olduğu dikkate alınır¹¹, bu düzenlemenin ana amacının, **uluslararası anlaşmalarda yer alan bilgi değişimine ilişkin hükümlerin uygulanmasını sağlamak üzere bilgi toplanması konusunda vergi idaresine yetki vermek** olduğu ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle; VUK'un 152/A maddesi ile sadece, Türk Vergi İdaresi'nin, kendi denetim ihtiyacı için değil, aksine “yabancı bir vergi idaresinin denetim ihtiyacını karşılamak üzere bilgi toplamasının” önü açılmıştır.

VUK'un 152/A maddesi'nin uygulanabilmesi için;

a) Usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş bir uluslararası anlaşma olmalıdır,

b) Bu anlaşma, anlaşmanın tarafı yabancı devlete, Türkiye'den bilgi talep etme konusunda hak tanımalıdır,

c) Yabancı devlet, anlaşmadaki bu hakka binaen Türkiye'den bilgi talep etmelidir,

d) Talep edilen bilgi, anlaşmada yabancı devlete verilen bilgi talep etme hakkının kapsamı içinde yer alan bir bilgi olmalıdır.

Ne zaman bir “yabancı bir devlet”ten söz edileceği ve ne zaman “usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş bir uluslararası anlaşma”nın olduğu konuları bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Sadece, kısaca şuna işaret etmek gerekir ki, uluslararası bir anlaşmanın usulüne uygun şekilde yürürlüğe girmiş olabilmesi için, Anayasanın 90'ıncı maddesi, 31.05.1963 tarih ve 244 sayılı “Milletlerarası Antlaşmaların Yapılması, Yürürlüğü ve Yayınlanması ile Bazı Antlaşmaların Yapılması İçin Bakanlar Kuruluna Yetki Verilmesi Hakkında Kanun”¹² ile 05.05.1969 tarih ve 1173 sayılı “Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun”¹³ uygun şekilde yürürlüğe girmiş olması gerekmektedir¹⁴. Anlaşmadan, yabancı devletin Türkiye'den bilgi talep etme hakkına sahip kılındığı açık şekilde anlaşılmalıdır. Konu, temel hak ve özgürlüklerle de ilgili olduğundan (gerek denetim araçlarının kullanılması ve gerek toplanan bilginin yabancı bir vergi idaresine iletilmesi (vergi mahremiyetinin ihlali), meslek/iş hayatını da içine alan özel hayatın gizliliğine müdahaledir¹⁵), bilgi talep etme hakkının kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde tanınmış olması aranmalıdır (Anayasanın 13 ve 73'üncü maddeleri). Nihayet, aynı gerekçeyle, yabancı devletin hangi konularda bilgi talep edebileceğinin de anlaşmada açıkça belirlenmiş olması ve yabancı devletin anlaşmada belirlenmiş bu konulardan biri ya da birkaçı hakkında talepte bulunmuş olması gerekmektedir.

Yabancı devletçe talep edilen bilginin mutlaka genel bütçeye giren ya da il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlara ilişkin olması şart

9 AB ile katılım müzakereleri çerçevesinde iç hukuka aktarılması gereken AB müktesebatının 16 no'lu faslı olan “vergilendirme”, “vergisel konularda idari yardımlaşma”yı da içermektedir (<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=81>). Bu bağlamda, Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı'nda (2007-2013), VUK'da “Özel Tüketim Vergisine tabi ürünlerin AB içinde dolaşımında bilgi değişimi” ile “üye ülkeler arasında KDV ve doğrudan vergiler ile ilgili olarak vergi idarelerinin karşılıklı yardımlaşmasına” imkan sağlayacak değişiklikler yapmak da yer almaktadır (http://www.abgs.gov.tr/files/Muktesebat_Uyum_Programi/16_Vergilendirme.pdf, Referans no: 16.0913.1.05).

10 6487 SK md.9

11 Konuyu, özel hayatın gizliliği hakkını da dikkate alarak inceleyen kapsamlı bir çalışma için bkz. BAŞARAN Funda, Bankaların Bilgi Verme Yükümlülüğünün Sınırları Ve Bilgi Vermemeye Bağlı Özel Usulsüzlük Suçu, -Müşteri sırrını saklama yükümlülüğü ile özel usulsüzlük suçu arasında bir gri bölge-, Vergi Sorunları Dergisi, S.143 (Ağustos 2000), 178 vd.

12 11.06.1963 tarih ve 11425 sayılı Resmi Gazete

13 17.05.1969 tarih ve 13201 sayılı Resmi Gazete

14 ARMAĞAN, Servet, 1982 Anayasası'nda Uluslararası Andlaşmaların İmzalanması ve Onaylanması İstemi, http://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anayargi/armagan.pdf

15 BAŞARAN YAĞAŞLAR Funda, “Türk Hukuku'nda İnceleme”, Hukuka Uygun ve Etkin Kamu Denetimi, Sempozyum Kitabı, Ankara, 2010, 412-413

değildir; bunlar dışındaki mali yükümlülükler ya da başka bir konuya ilişkin bilgi de talep edilebilir (VUK md.152/A). Ancak, VUK'da yer alan bilgi toplama araçları (yoklama, inceleme, arama ve bilgi alma) sadece VUK'un 152/A maddesinde ortaya konulan mali yükümlülük türleriyle¹⁶ ilgili olarak kullanılabilirliğinden, bunlar dışındaki mali yükümlülükler/konulara ilişkin bilgi toplama amacıyla –aksine bir özel yasal düzenleme olmadığı sürece- kullanılamazlar.

VUK'un 152/A maddesinde, Türk Vergi İdaresi'ne, **toplanan bilginin yabancı devlet görevlileriyle paylaşımına dair bir yetki verilmemektedir.** Bu nedenle, yürütme bakımından elde edilen bilginin paylaşımı, ancak uluslararası anlaşma/anlaşmalar temelinde mümkün olabilecektir.

Yabancı devletlerle bilgi değişimine izin verdiği düşünülebilecek bir diğer düzenleme, vergi mahremiyetini düzenleyen VUK'un 152/A maddesinin vergi mahremiyetinin istisnalarına ilişkin 4'üncü fıkrasının 3'üncü cümlesidir. Bu cümleye göre, “Ayrıca, kamu görevlilerince yapılan adli ve idari soruşturmalar ile ilgili olarak talep edilen bilgi ve belgeler ... verilebilir.”¹⁷ Belirtmek gerekir ki, bu cümlelerin yabancı vergi idarelerine bilgi aktarılmasına izin verip vermediği konusunda ne bir yargı kararı¹⁸ ne de bir idari düzenleme bulunmaktadır. VUK'un 152/A maddesinde, bu bilgilerin verilmesine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığı'nca belirlenmesi öngörülmüşse de, Bakanlık

bugüne kadar konuyla ilgili herhangi bir düzenleme yapmamıştır¹⁹. Kanaatimizce, VUK'un 152/A maddesi, c.3'ün yabancı kamu görevlileri tarafından yürütülen adli ve idari soruşturmalarla ilgili olarak talep edilen bilgi ve belgeler için de uygulanması teorik olarak imkan dahilindedir. Bir yandan, -aşağıda kapsamlı şekilde ele alındığı üzere²⁰ suç gelirlerinin aklanmasıyla ilişkili bilgilerin 5549 sayılı Kanun'a²¹ göre verilebilir olması; diğer yandan, VUK'un 152/A maddesi gereğince Türk Vergi İdaresi'nin yabancı bir devletin vergi kabahati ya da suçuyla ilgili olsun ya da olmasın her konu hakkında bilgi ihtiyacını karşılamak üzere denetim araçlarını kullanarak bilgi toplayabilmesi, soruya olumlu cevabı mümkün kılmaktadır. Bunlar yapılabildiğine göre, adli ve idari soruşturmalarla ilgili olarak talep edilen bilgiler de verilebilir. Ancak, en doğrusu, bu yetkinin kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde açıkça VUK'un 152/A maddesinde düzenlenmesidir.

Türk Vergi İdaresi'nin yabancı vergi idarelerinden bilgi istemesi ve/veya –herhangi bir şekilde (talep üzerine, otomatik veya kendiliğinden)- gelen bilgileri kullanabilmesi hakkında ise, VUK'da herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Bunun, uluslararası anlaşmalar ile, Maliye Bakanlığı'nın görevlerini düzenleyen 178 sayılı KHK'nin 2/m maddesi (*Milletlerarası kuruluşların Bakanlık hizmetlerine ilişkin çalışmalarını takip etmek, bu konulardaki Bakanlık görüşünü hazırlamak, yurtdışı ve yurtiçi faaliyetleri yürütmek*) ve 2/s

16 VUK md.1: “Bu kanun hükümleri ikinci maddede yazılı olanlar dışında, genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar hakkında uygulanır.

Yukarıda yazılı vergi, resim ve harçlara bağlı olan vergi, resim ve zamlar da bu kanuna tabidir.

Bu kanunun hükümleri kaldırılan vergi, resim ve harçlar hakkında da uygulanır.”

VUK md.2: “Gümrük idareleri tarafından alınan vergi ve resimler bu Kanuna tabi değildir. Bu vergi ve resimlerle ilgili olarak 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 242 nci maddesi hükümleri uygulanır.”

17 4962 sayılı Kanunun 17/A-a maddesiyle değişen ibare, Yürürlük; 07.08.2003

18 Daniştay I. Dairesi 20.12.1984 tarih ve E.1984/291, K.1984/294 sayılı kararı (www.kararara.com/danistay/dnsty16/dnstyk15901.html).

19 Yapılan araştırmalar çerçevesinde ulaşılabilen tek kaynak, 02.08.2012 tarihli bir tamim olmuştur (Gelir İdaresi Başkanlığı, İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü, Sayı: B.07.1.GİB.4.34.19.02-105[5-TAMİM/1-2012/VUK2-6484]-7921, İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Tamimleri, Seri: A, Sıra No: 284, http://www.ivdb.gov.tr/usul_toplu_tamim/toplu.pdf). Bu tamimde, 2004/1 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu İç Genelgesi'ne atfen, aşağıda anılan kimselere şu bilgilerin verilmesinin mümkün olduğu açıklanmaktadır:

1. icra müdürlüklerine, kalkınma ajanslarına, kamu hizmeti veren tüm gerçek ve tüzel kişilere (TMSF, SPK, SMMM, TOBB, Ticaret Odası, Esnaf ve Sanatkarlar Odası, Üniversiteler, vb.), hakkında bilgi istenen mükellefin vergi levhasında bulunan bilgileriyle, ikametgah adresi ve halen mükellef olup olmadığı bilgisi (çünkü, bu bilgiler vergi mahremiyetini ihlal etmemektedir);

2. TÜİK kimlik kartına sahip personele, Resmi İstatistik Programı kapsamında, mükelleflerin işyerleri ile ilgili olarak faal, gayri faal, terk gibi durumlar ile o işyerlerine ait mali müşavir, muhasebeci bilgilerinin veya yıllık gelir/yıllık kurumlar vergisi beyannamesini veren kişi hakkındaki bilgiler.

Buna karşılık, tamimde, Türkiye'deki “yabancı ülke temsilciliklerinin ya da yabancı ülke makamlarının doğrudan vergi dairelerimizden Türk vatandaşları hakkında istedikleri bilgi taleplerinin karşılanmayarak, Başkanlığımız aracılığıyla Dışişleri Bakanlığına intikal ettirilmesi gerekmektedir” denmekteyse de, yabancı bir kamu görevlisince yapılan adli ya da idari soruşturma ile ilgili olarak Dışişleri Bakanlığı üzerinden talep edilen bilgi ve belgeler verilir verilmeyeceği konusunda bir açıklama yapılmamaktadır.

20 Makalenin “Uluslararası Hukuk Kaynaklar” başlıklı 3 no.lu bölümünde.

21 11.10.2006 tarih ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun

(Vergi incelemesi ve denetimine ilişkin temel politika ve stratejileri belirlemek ve uygulanmasını sağlamak) ile Gelir İdaresi Başkanlığı'nın teşkilat ve görevlerini düzenleyen 5549 sayılı Kanun'un 4/f maddesi (Devlet alacaklarının tahsilini sağlamak ve bu konuda gerekli tedbirleri almak), b.h (Vergilendirmeye ilgili bilgileri toplamak ve bilgi işlem faaliyetlerini yürütmek), 4/m (Gelir mevzuatının uygulanmasına ilişkin olarak diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, bu amaçla veri alışverişini gerçekleştirmek) ve 4/n (Görev alanına giren konularda, uluslararası gelişmeleri izlemek ve Avrupa Birliği, uluslararası kuruluşlar ve diğer devletlerle işbirliği yapmak) temelinde²² mümkün olduğu düşünülebilir. Ancak, kanaatimizce, bu konunun da VUK'da açıkça düzenlenmesi çok daha sağlıklı olacaktır.

2.2. 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun Çerçevesinde Bilgi Değişimi

Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usul ve esasları belirleyen 5549 sayılı Kanun'un bilgi

değişimiyle ilgili doğrudan düzenlemesi, 12'inci maddedir ve şu şekildedir: "Başkanlığın görev alanına giren konularda uluslararası bilgi değişimini teminen, yabancı ülkelerdeki muadil kurumlarla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtıraları imzalamaya ve imzalanan mutabakat muhtıralarını değiştirmeye Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanı yetkilidir. İmzalanacak mutabakat muhtıraları ve değişiklikleri Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girer." Bu maddeyle Mali Suçları Araştırma Kurulu'na (MASAK), mutabakat muhtıraları temelinde, suç gelirlerinin aklanması konusunda bağlantılı olarak yabancı ülkelerdeki **muadil kurumlarla**²³ bilgi değişiminde bulunma izin vermektedir. Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'nın²⁴ görev alanına, -genel olarak- suç gelirlerinin aklanmasını önlenmesiyle ilgili konular girdiğinden²⁵, VUK'un 359 maddesindeki fiiller yoluyla vergi kaçırılması halinde, bu da Başkanlık'ın yetki alanı içinde girmekte ve böylece bilgi değişimine konu olmaktadır.

22 Maliye Bakanlığı'nın Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

23 Bilgi paylaşımının büyük kısmının, EGMONT Grubu'na üye mali istihbarat birimleriyle gerçekleştirildiği bilgisi için bkz. MASAK Faaliyet Raporu 2013, 33 (http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/faalrap_2013.pdf)

24 Türkiye'de, suç gelirlerinin aklanması ile ilgili birim, 1996 yılında kurulan MASAK'tır. MASAK'ın, uluslararası alandaki Financial Intelligence Unit'e (FIU) karşılık geldiği belirtilebilir. Çünkü; Maliye Bakanlığı'nın ana teşkilat yapısı içinde doğrudan bakana bağlı olarak çalışan bir birim olan MASAK'ın görev ve yetkileri arasında, suç gelirlerinin aklanmasını önlemeyle bağlantılı olarak, FIU'nunkine benzer görev ve yetkiler de bulunmaktadır (5549 Sayılı Kanun md.19). Bkz. aşağıda dpn.26 ve MASAK Faaliyet Raporu 2013, 11 (http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/faalrap_2013.pdf)

25 5549 SK md.2, b.ç gereğince, "Başkanlık" ibaresi, "Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı"nın ifade etmekte olup, md. 19, f.1 gereğince, doğrudan Maliye Bakanı'na bağlı bu Başkanlığın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi amacıyla politika hazırlamak ve uygulama stratejileri geliştirmek, bu amaçla kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, ortak çalışmalar yapmak, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak.
- b) Belirlenen politikalar çerçevesinde kanun, tüzük ve yönetmelik tasarıları hazırlamak, bu Kanun ile buna ilişkin Bakanlar Kurulu kararlarının uygulanması konusunda düzenlemeler yapmak.
- c) Suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar yapmak.
- ç) Suç gelirlerinin aklanmasını önlemek amacıyla sektörel çalışmalar yapmak, önlemler geliştirmek ve uygulamayı izlemek.
- d) Kamuoyu duyarlılığını ve desteğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak.
- e) Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz etmek ve değerlendirmek.
- f) Değerlendirme sürecinde gerek duyulduğunda kolluk ve diğer birimlerden kendi görev alanlarında inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunmak.
- g) Bu Kanun kapsamına giren işlemler ile ilgili olarak, araştırma ve inceleme yapmak veya yaptırmak.
- ğ) Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda aklama suçunun işlendiği hususunda olguların varlığının tespiti halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılmak üzere Cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunmak.
- h) Cumhuriyet savcılığı tarafından intikal ettirilen konuları incelemek ve aklama suçunun tespitine ilişkin talepleri yerine getirmek.
- ı) Aklama veya terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüphelerin mevcut olması durumunda konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına intikal ettirmek.
- i) Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında yükümlülük denetimi yapılmasını sağlamak.
- j) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi istemek.
- k) Bilgi ve ihtisasına ihtiyaç duyulması halinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların Başkanlık bünyesinde geçici olarak görevlendirilmelerini talep etmek.
- l) Görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürütmek, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak.
- m) Yabancı ülkelerdeki muadil kurumlarla bilgi ve belge değişiminde bulunmak, bu amaçla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak.

Değişime tabi bilginin çerçevesini somutlaştırmak üzere belirtmek gerekir ki; 5549 sayılı Kanun, **suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin**, “yurt dışına çıkarılmasını veya bunun gayrimeşru kaynağının gizlenmesi veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak amacıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutulmasını; onun bu özelliği bilinerek satın alınmasını, kabul edilmesini, bulundurulmasını veya kullanılmasını” **önlemeyi** amaçlamaktadır (5549 sayılı Kanun’a 1 ve 2/g atfıyla TCK 282/1 ve 2). Bu çerçevede, faaliyeti gereği suçtan kaynaklanan malvarlığı değeriyle teması yüksek olan kimi kişi ve kurumlar, -başka bazı ödevlerin yanı sıra-, kendilerinin tarafı veya aracısı olduğu işlemi yapanlar ile nam veya hesabına işlem yapılanların kimliğini tespit etmek, Maliye Bakanlığınca belirlenen tutarı aşan işlemler ile şüpheli işlemleri kendiliklerinden MASAK’a bildirmek, ayrıca taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemi yapanlar ve yapılan işlem konusunda Başkanlığın talebi üzerine bilgi vermekle ödevli kılınmışlardır (5549 sayılı Kanun’a 3’üncü maddesi ve devamı maddeler)²⁶. 5549 sayılı Kanun’da kısaca “yükümlü” şeklinde nitelendirilen bu kimseler, bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler,

spor kulüpleri ve Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenlerdir (5549 sayılı Kanun 2/d ve 3’üncü maddeleri).

5549 sayılı Kanun ve ona bağlı olarak çıkartılan Yönetmelik²⁷ incelendiğinde, sistemin özellikle **kimlik bilgisinin tespiti** üzerine kurulu olduğu ortaya çıkmaktadır. Gerçek kişilerin kimlik bilgilerinden anlaşılması gereken, ad-soyad, doğum yeri ve tarih, uyrukluk, kimlik belgesinin türü ve numarası, adres ve imza örneği, varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi, iş ve mesleğine ilişkin bilgiler ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası, sürekli iş ilişkisinin tesisi halinde işyerinin adresi bilgileri (Yönetmelik md.6); tüzel kişilerin kimlik bilgilerinden anlaşılması gereken ise, tüzel kişinin unvanı, ticaret sicil numarası, vergi kimlik numarası, faaliyet konusu, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarasıdır (Yönetmelik md.7)²⁸.

Burada işlemde bulunanın kimliğiyle ilgili özel bir durumu, “gerçek faydalanıcı” şeklinde nitelendirilen ve Yönetmelik’te (md.3 I, b.h) “*Yükümlü nezdinde işlem gerçekleştiren gerçek kişileri, adına işlem yapılan gerçek kişi, tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan*

26 Bu tutar, 20.000 TL, elektronik transferlerde ise 2.000 TL’dir (Yönetmelik md.5 I, b.b ve b.c). Şüpheli işlemler ise, tutarı ne olursa olsun bildirilirler (Yönetmelik md.5 I, b.d). Ayrıca, MASAK ile onun görevlendirilmiş olduğu denetim elemanları, yükümlülerin yanısıra, kamu kurum ve kuruluşlarından, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan da her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtların kendilerine verilmesini ya da bu kayıtlara erişimin sağlanmasını veya onları okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifrelerin tam ve doğru şekilde iletilmesini, bu esnada gerekli kolaylıkların kendilerine sağlanmasını talep etme yetkisiyle de donatılmışlardır (md.7). Nihayet, -kamu sermayeli bankalar ile kamu iktisadî teşebbüsleri hariç (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası dahil)- kanunları veya faaliyet konuları gereğince, ekonomik olaylara, servet unsurlarına, vergi mükellefiyetlerine, nüfus bilgilerine ve yasa dışı faaliyetlere ilişkin kayıt tutan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların bilgi işlem sistemlerine Bakanlık ve ilgili Bakanlığın veya kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların yetkili organlarının birlikte belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde Başkanlıkça erişim sistemi kurulabilir (md.9).

27 Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, RG t.09.01.2008, S.26751

28 Tüm bu bilgiler, kişinin hangi kurum nezdinde ne tür bir işlem yaptığı ve işlemin içeriğine ilişkin bilgilerle birleştiğinde, bireylerin özel hayatına dair bilgilerin dahi (örn. bir arkadaşına gönderdiği hediye, aldığı bir piyango bileti, beğendiği bir takımın maçlarına gitmesi) kayıt altında olduğu bir sistem karşımıza çıkmaktadır. Dar manada özel hayatın bu derece kayıt altına alınması, kanaatimizce özel yaşamın gizliliği hakkına ölçüsüz bir müdahaledir. Kişiler, sürekli “kayda alındıkları” ve dolayısıyla her an rutin ve genel kayıt içinden seçilerek kapsamlı ve ayrıntılı incelenme tehdidi ile karşı karşıyadırlar. Mevcut sistem, kişileri sürekli şeffaf davranmaya, anonimlikten uzaklaşmaya davet etmektedir. Devletin görevlerinden biri olan güvenliği sağlamak amacıyla denetim mekanizmaları kurması ve bu mekanizmaları çalıştırabilmek için sürekli bilgi toplaması anlaşılabilir bir durumdur. Ancak, bunun bireye özel hayat bırakmayacak şekilde oluşturulması, bireyleri kendilerini adeta açık hapishanede yaşayan potansiyel suçlularmış hissini verilmesi, durumun ölçülülük sınırlarını kanaatimizce oldukça zorlamaktadır. Güvenlik amacı, haklara anayasa aykırı şekilde müdahalenin aracı olmamalıdır.

teşekkülleri kontrolünde bulunduran ya da bunlara ait hesap ya da işlemin nihai faydalanıcısı durumunda olan gerçek kişi veya kişiler” teşkil etmektedir. VUK’un 9/2 maddesi gereğince, “Vergiye doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırma(z)”yacağı için, 5549 sayılı Kanun’da öngörülen süreç içinde tespit edilen vergi ödevlilerinin vergisel sorumluluğunun devam ettiği açıktır. VUK’un 3/B-I maddesinde yer alan ekonomik yaklaşım ilkesi gereğince ise, -verginin mali güçle orantılı olmasına uygun şekilde, **gerçek-mali gücün gerçek sahibinde vergilendirilmesini** gerektiğinden, eğer yükümlü nezdindeki işlem, gerçek faydalanıcı hesabına bir başka kişi tarafından -açık ya da gizlice- gerçekleştirilmişse, mükellef hukuki statüsüne vergiyi doğuran olayı gerçekleştiren kimse geçecek, yani vergilendirilecek kişi “gerçek faydalanıcı” olacaktır. Keza, ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesi gereğince de, suç ya da kabahati kim işlemişse ancak o cezalandırılabilirliğinden (Anayasa md.38 I), eğer gerçek faydalanıcı herhangi bir vergi kabahati ya da suçu işlemişse cezalandırılacaktır.

Elde edilen bilginin **yabancı vergi idareleriyle** paylaşımı konusunda ise şu açıklamaları yapmak gerekir: Yukarıda da belirtildiği üzere, 5549 sayılı Kanun’un 12’nci maddesi, MASAK’a, edinilen bilgilerin uluslararası muadil kurumlarla değiş-tokuşuna izin vermektedir. Eğer muadil kurum yabancı vergi idaresi içinde bir birimse, böylece bilgi yabancı vergi idaresine *doğrudan* verilmiş olacaktır. Böyle değilse bile, yabancı muadil kurumun elindeki bilgiyi kendi vergi idaresine ulaştırması da -bilginin sadece muadil kurum tarafından kullanılabilirliğine yönelik bir şart muhtırada yer almadığı sürece- mümkündür. Zira, vergi idaresine verilmemesi şartıyla bilginin paylaşımı şeklinde bir düzenleme, 5549 sayılı Kanun’da yer almamaktadır. Diğer yandan, MASAK’ın elindeki bilgilerin *dolaylı* şekilde **yabancı vergi idarelerine** verilmesi ise, Maliye Bakanlığı ya da onun merkez teşkilatı içinde bulunan Vergi Denetim Kurulu (VDK) veya -Maliye Bakanlığı’na bağlı idare olan-

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) yoluyla -uluslararası anlaşmalar çerçevesinde- söz konusu olacaktır. Şöyle ki; öncelikle, 5549 Sayılı Kanun çerçevesinde elde edilen bilgilerin MASAK tarafından -Türkiye’de vergiyi tarh ve tahsil etmekle görevli- GİB’e ve -vergi denetimleri yapmakla görevli- VDK’ya kendiliğinden bildirmesi şeklinde bir düzenlemenin 5549 sayılı Kanun’da yer almaması, ilgili bilgilerin anılan kurumlara verilemeyeceği anlamına gelmez. Nitekim, uygulamada, MASAK her iki idareye de istihbari nitelikte bilgi vermektedir²⁹. Diğer yandan, VUK’un 148 ve 149’uncu maddelerinde Maliye Bakanlığı’na her tür -özel ya da- kamu hukuku kişisinden belli bir somut durum hakkında ya da genel olarak, bir seferlik ya da düzenli olarak bilgi toplama yetkisi verildiğinden³⁰, gerek GİB ve gerek VDK ya da MASAK’a başvurarak, örneğin “tespit edilen gerçek faydalanıcılar” hakkında sürekli bilgi talep edebileceklerdir. MASAK, istenilen bilgiyi vermekten kaçınmaz (VUK md.151). Diğer yandan, Gelir İdaresi Başkanı, VDK Başkanı ve MASAK Başkanı, Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu³¹ içinde birlikte çalışmaktadırlar (5549 SK md.20 II). Dolayısıyla, GİB ve VDK, bu şekilde de ilgili bilgilere ulaşıyor olacaktır. Nihayet, MASAK adına denetimi yapacak görevliler arasında vergi müfettişlerinin de bulunması (5549 SK md.2, b.e), vergi kaçakçılığı ile ilgili bilgilerin VDK tarafından zaten daha MASAK’ın görevlerini yerine getirme usulü içinde öğrendiğini göstermektedir. VDK tarafından öğrenilen bilgilerin vergi denetiminde, GİB tarafından öğrenilen bilgilerin ise vergi ile idari nitelikli vergi cezası tespit ve tahsilinde kullanılabilmesi önünde hiçbir yasal engel bulunmamaktadır³².

3. ULUSLARARASI HUKUK KAYNAKLARI

3.1. Genel Olarak Uluslararası Vergi Anlaşmaları

Türkiye, vergilendirme alanında, 82 tane çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması (ÇVÖA), beş tane Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşması (VKBDA) ve OECD-Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması’ndan oluşan bir -uluslararası- bilgi değişimi ağına sahiptir.

29 MASAK Faaliyet Raporu 2013, 44 (http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/faalrap_2013.pdf)

30 BAŞARAN, Vergi Sorunları Dergisi, S.143 (Ağustos 2000), 179

31 5549 SK md.20 I gereğince, Koordinasyon Kurulu, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin kanun tasarıları ile Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girecek yönetmelik tasarılarını değerlendirmek ve uygulamaya ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlamak üzere oluşturulmuştur.

32 Suç teşkil eden durumların ve bu arada vergi suçlarının ise, MASAK tarafından Cumhuriyet Başsavcılığı’na bildirilmesi ise zorunludur (Türk Ceza Kanunu md.279) gereğince, kamu görevlisi bakımından, “kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal veya bu hususta gecikme göstermek” suçtur.

09.10.2014 itibariyle, 82 ÇVÖA'dan 80 tanesi yürürlüktedir³³. Üç tane ÇVÖA (Avusturya, Finlandiya ve Norveç ile yapılan ÇVÖA'lar) gözden geçirilerek değiştirilmiş; bir ÇVÖA (Almanya ile olan) ise iptal edilip yerine yenisi imzalanmıştır³⁴. Türkiye'nin imzaladığı ÇVÖA'larda, esas olarak OECD Model Vergi Anlaşması'nın 26. maddesinde öngörülen bilgi değişimi metodu esas alınmıştır³⁵. Her ne kadar, Türkiye'nin imzaladığı ÇVÖA'ların orijinal metinleri ile Türkçe metinleri arasında bazı ifade farklılıkları bulunsa da³⁶, uygulamada bunlar soruna yol açmamış görünmektedir. Son dönemde imzalanan ÇVÖA'larda (Kanada, Finlandiya (değiştirilmiş), İrlanda, Norveç (değiştirilmiş), Bahreyn, Yeni Zelanda, Avustralya, İsveç, vd.), OECD Model Vergi Anlaşması'nın 26'ncı maddesinin son şekli esas alınmıştır³⁷. Beş tane ÇVÖA'da ise, sadece bilgi değişimine ilişkin maddeler bir protokol ile değiştirilmişlerdir³⁸. Türkiye'nin imzaladığı on üç ÇVÖA (Avustralya, Bahreyn, Brezilya, Finlandiya, Almanya, İrlanda, Kosova, Lüksemburg, Malezya, Malta, Yeni Zelanda, Norveç ve İsveç) ile bütün VKBDA'larda "öngörülebilir ilgililik" terimi yer almaktadır³⁹. Eski altmış dokuz ÇVÖA'da ise, bu terim değil, ancak onunla aynı doğrultuda yorumlanan "gerekli" terimi bulunmaktadır⁴⁰. VUK'un 148 ve 151'inci maddeleri, bankalar ve diğer finansal kuruluşlar dahil hiç kimseye, kendisine ilişkin mahremiyeti öngören yasal düzenlemeleri gerekçe göstererek vergi idaresinin

talep ettiği bilgiyi vermektan kaçınma hakkı vermediği için, OECD Model Vergi Anlaşması'nın 26/V maddesi, Türkiye'de herhangi bir sınırlama olmaksızın uygulanabilme imkanına sahiptir.

VKBDA'lara gelince, Türkiye, Bermuda, Jersey, Cebelitarık, Guernsey ve Man Adası ile bu anlaşmayı imzalamakla birlikte, bunlardan sadece iki tanesi (Bermuda ve Jersey ile olanlar) yürürlüktedirler⁴¹. Aralarında Bahama ve Cayman Adaları'nın da olduğu başka beş devlet ile VKBDA imzalama konusunda görüşmeler sürmektedir⁴².

Gelir vergisi, kurumlar vergisi ve katma değer vergisi alanında bilgi değişimi, eşzamanlı vergi incelemeleri, yurt dışı vergi incelemeleri, tahsilatta yardımlaşma ve tebligatı düzenleyen Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması ise, Türkiye tarafından 03.11.2011 tarihinde imzalanmakla birlikte, henüz onay kanunu ile uygun bulunarak iç hukukun parçası haline getirilmemiştir. Anılan sözleşme gereğince idari yardımlaşmaların kapsamı, anlaşmaya taraf ülkelerin mukim ve vatandaşları ile sınırlı olmayıp, üçüncü ülke mukimleri ve vatandaşlarını da kapsamaktadır.

OECD verilerine göre, bilgi değişimi maddesi/maddeleri bakımından, Türkiye'nin imzaladığı anlaşmalardaki durum şu şekildedir⁴³:

- 33 OECD, EOI Portal-Turkey, www.eoi-tax.org/jurisdictions/TR#agreements. Halen, Kosova ve Meksika ile imzalanan ÇVÖA'lar yürürlüğe girmemişlerdir.
- 34 19.09.2011 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi ve Vergi Kaçakçılığını Önleme Anlaşması", RG t.24.01.2012, S.28183
- 35 ÖNER Cihat, Uluslararası Alanda Vergi İdareleri Arasında Bilgi Değişimi, Yetkin Yayınları, Ankara 2010, 28; Bilgi değişimi yoluyla edinilen bilgiler bakımından ise, baştan itibaren OECD standartları kural olarak takip edilmiş, ancak zamanla bilginin gizliliğini sağlama biçimleri ve kapsamı değişikliğe uğramıştır (ÖNER, 121).
- 36 ÖNER, örn. 28-29, 36, 37, 46, 47, 51, 52
- 37 BALCI Süleyman Hayri, Power-Point Sunu, 7, Vergi Denetim Kurulu tarafından düzenlenen Vergisel "Bilgilerin Değişiminde ve Çok Uluslu Şirketlerin Vergisel Uyumunda Teknolojiden Yararlanılmasında Güncel Gelişmeler" başlıklı uluslararası konferans, 24.05.2013, İstanbul
- 38 Lüksemburg (değişiklik protokolü 01.01.2012'den beri yürürlüktedir), Malezya (değişiklik protokolü 25.12.2013'den beri yürürlüktedir), Singapur (değişiklik protokolü 07.08.2013'den beri yürürlüktedir). BALCI (7), aynı zamanda Belçika ve Güney Afrika ile de değişiklik protokolü imzalandığı bilgisini vermektedir.
- 39 OECD Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes, Peer Reviews: Turkey 2013 (Combined Phase 1 + Phase 2, Incorporating Phase 2 Ratings), Peer Review of Turkey, No: 330-332 (Peer Review of Turkey); Örn. bkz. Türkiye ile Federal Almanya arasındaki ÇVÖA md.25 I: "Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşma hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili veya Anlaşma ile uyumsuzluk göstermediği sürece bir Akit Devlet, eyaleti, politik at bölümleri veya mahalli idareleri adına alınan her tür ve tanımdaki vergilerle ilgili iç mevzuat hükümlerinin uygulanması veya idaresi ile ilgili olduğu öngörülen bilgileri değişime tabi tutacaklardır. Bilgi değişimi 1'inci ve 2'inci maddelerle sınırlı değildir."
- 40 Peer Review of Turkey, No: 332
- 41 Bakanlar Kurulu'nun 2013/5520 sayılı "Bazı Anlaşmaların Yürürlüğe Girdiği Tarihlerin Tespit Edilmesi Hakkında Karar", RG t.10.11.2013, S.28817
- 42 Peer Review of Turkey, No: 326; BALCI, Power-Point Sunu, 8
- 43 <http://eoi-tax.org/jurisdictions/TR#agreements>. OECD listesindeki "Bermuda ile yapılan VKBDA'ya ilişkin yürürlükte olmadığı" bilgisi, burada güncelleştirilmiştir.

İlgili Ülke	Anlaşmanın türü	İmza tarihi	Yürürlük tarihi	Standartları karşılması	Md.26, f.4 ve 5'i içermesi
Almanya	ÇVÖA	22.09.2011	01.08.2012	Evet	Evet
ABD	ÇVÖA	28.03.1996	19.12.1997	Evet	Hayır
Arnavutluk	ÇVÖA	04.06.1994	26.12.1996	İncelenmemiştir	Hayır
Avustralya	ÇVÖA	29.04.2010	05.06.2013	Evet	Evet
Avusturya	ÇVÖA	28.03.2008	01.10.2009	Hayır	Hayır
Azerbaycan	ÇVÖA	09.02.1994	01.09.1997	İncelenmemiştir	Hayır
Bahreyn	ÇVÖA	14.11.2005	02.09.2007	Evet	Evet
Bangladeş	ÇVÖA	31.10.1999	23.12.2003	İncelenmemiştir	Hayır
Belçika	ÇVÖA	02.06.1987	08.10.1991	Evet	Hayır
Bermuda	VKBDA	23.01.2012	18.09.2013	Evet	Evet
Beyaz Rusya	ÇVÖA	24.07.1996	29.04.1998	İncelenmemiştir	Hayır
Birleşik Arap Emirlikleri	ÇVÖA	29.01.1993	29.01.1994	Evet	Hayır
Birleşik Krallık	ÇVÖA	19.02.1986	26.10.1988	Evet	Hayır
Bosna Hersek	ÇVÖA	16.02.2005	18.09.2008	İncelenmemiştir	Hayır
Brezilya	ÇVÖA	16.12.2010	09.10.2012	Evet	Evet
Bulgaristan	ÇVÖA	07.07.1994	17.09.1997	İncelenmemiştir	Hayır
Cebelitarık	VKBDA	04.12.2012	Hayır	Evet	Evet
Cezayir	ÇVÖA	02.08.1994	30.12.1996	İncelenmemiştir	Hayır
Çek Cumhuriyeti	ÇVÖA	12.11.1999	16.12.2003	Evet	Hayır
Çin	ÇVÖA	23.05.1995	20.01.1997	Evet	Hayır
Danimarka	ÇVÖA	30.05.1991	20.06.1993	Evet	Hayır
Endonezya	ÇVÖA	25.02.1997	06.03.2000	Evet	Hayır
Estonya	ÇVÖA	25.08.2003	21.02.2005	Evet	Hayır
Etiyopya	ÇVÖA	02.03.2005	14.08.2007	İncelenmemiştir	Hayır
Fas	ÇVÖA	07.04.2004	18.07.2006	İncelenmemiştir	Hayır
Finlandiya	ÇVÖA	06.10.2009	04.05.2012	Evet	Evet
Güney Afrika	ÇVÖA	03.03.2005	06.12.2006	Evet	Hayır
Gürcistan	ÇVÖA	21.11.2007	18.02.2010	İncelenmemiştir	Hayır
Guernsey	VKBDA	13.03.2012	Hayır	Evet	Evet
Hindistan	ÇVÖA	31.01.1995	01.02.1997	Evet	Hayır
Hırvatistan	ÇVÖA	22.09.1997	18.05.2000	İncelenmemiştir	Hayır
Hollanda	ÇVÖA	27.03.1986	30.09.1988	Evet	
İran	ÇVÖA	17.06.2002	27.02.2005	İncelenmemiştir	Hayır
İrlanda	ÇVÖA	24.10.2008	18.08.2010	Evet	Evet
Man Adası	VKBDA	21.09.2012	Hayır	Evet	Evet
İspanya	ÇVÖA	05.07.2002	18.12.2003	Evet	Hayır
İsrail	ÇVÖA	14.03.1996	01.01.1999	Evet	Hayır
İsveç	ÇVÖA	21.01.1988	18.11.1990	Evet	Hayır
İsviçre	ÇVÖA	18.06.2010	08.02.2012	Hayır	Evet
İtalya	ÇVÖA	27.07.1990	01.12.1993	Evet	Hayır
Kanada	ÇVÖA	14.07.2009	04.05.2011	Evet	Evet
Japonya	ÇVÖA	08.03.1993	28.12.1994	Evet	Hayır
Jersey	VKBDA	24.11.2010	11.09.2013	Evet	Evet
Karadağ	ÇVÖA	12.10.2005	10.08.2007	İncelenmemiştir	Hayır
Katar	ÇVÖA	25.12.2001	11.02.2008	Evet	Hayır
Kazakistan	ÇVÖA	15.08.1995	18.11.1996	İncelenmemiştir	Hayır
Kırgızistan	ÇVÖA	01.07.1999	20.12.2001	İncelenmemiştir	Hayır

İlgili Ülke	Anlaşmanın türü	İmza tarihi	Yürürlük tarihi	Standartları karşılaması	Md.26, f.4 ve 5'i içermesi
Kore	ÇVÖA	24.12.1983	27.03.1986	Evet	Hayır
Kosova Cumhuriyeti	ÇVÖA	10.09. 2012	Hayır	İncelenmemiştir	Evet
Kuveyt	ÇVÖA	06.10.1997	13.12.1999	İncelenmemiştir	Hayır
Letonya	ÇVÖA	03.06.1999	23.12.2003	Hayır	Hayır
Litvanya	ÇVÖA	24.11.1998	17.05.2000	Evet	Hayır
Lübnan	ÇVÖA	12.05.2004	21.08.2006	Hayır	Hayır
Lüksemburg	ÇVÖA	09.06.2003	18.01.2005	Evet	Evet
Macaristan	ÇVÖA	10.03.1993	09.11.1995	Evet	Hayır
Makedonya	ÇVÖA	16.06.1995	28.11.1996	Evet	Hayır
Malezya	ÇVÖA	27.09.1994	28.01.1997	Hayır	Hayır
Malta	ÇVÖA	14.07.2011	13.06.2013	Evet	Evet
Meksika	ÇVÖA	13.12.2013	Hayır	İncelenmemiştir	Evet
Mısır	ÇVÖA	25.12.1993	31.12.1996	İncelenmemiştir	Hayır
Moldova	ÇVÖA	25.06.1998	28.07.2000	İncelenmemiştir	Hayır
Moğolistan	ÇVÖA	12.09.1995	30.12.1996	İncelenmemiştir	Hayır
Norveç	ÇVÖA	15.01.2010	15.06.2011	Evet	Evet
Özbekistan	ÇVÖA	08.05.1996	30.09.1997	İncelenmemiştir	Hayır
Pakistan	ÇVÖA	14.11.1985	08.08.1988	İncelenmemiştir	Hayır
Polonya	ÇVÖA	03.11.1993	01.01.1998	Evet	Hayır
Portekiz	ÇVÖA	11.05.2005	18.12.2006	Evet	Hayır
Romanya	ÇVÖA	01.07.1986	15.09.1988	İncelenmemiştir	Hayır
Rusya	ÇVÖA	15.12.1997	01.01.2000	Hayır	Hayır
Singapur	ÇVÖA	09.07.1999	27.08.2001	Hayır	Hayır
Slovakya	ÇVÖA	02.04.1997	02.12.1999	Evet	Hayır
Slovenya	ÇVÖA	19.04.2001	23.12.2003	Evet	Hayır
Sudan	ÇVÖA	26.08.2001	31.01.2005	İncelenmemiştir	Hayır
Suudi Arabistan	ÇVÖA	09.11.2007	01.04.2009	Hayır	Hayır
Suriye	ÇVÖA	06.01.2004	21.08.2004	İncelenmemiştir	Hayır
Tacikistan	ÇVÖA	06.05.1996	26.12.2001	İncelenmemiştir	Hayır
Tayland	ÇVÖA	11.04.2002	13.01.2005	İncelenmemiştir	Hayır
Tunus	ÇVÖA	02.10.1986	28.12.1987	İncelenmemiştir	Hayır
Türkiye KKTC	ÇVÖA	22.12.1987	30.12.1988	İncelenmemiştir	Hayır
Türkmenistan	ÇVÖA	17.08.1995	24.06.1997	İncelenmemiştir	Hayır
Ukrayna	ÇVÖA	27.11.1996	29.04.1998	İncelenmemiştir	Hayır
Umman	ÇVÖA	31.05.2006	15.03.2010	İncelenmemiştir	Hayır
Ürdün	ÇVÖA	06.06.1985	03.12.1986	İncelenmemiştir	Hayır
Yemen	ÇVÖA	26.10.2005	16.03.2010	İncelenmemiştir	Hayır
Yeni Zelenda	ÇVÖA	22.04.2010	28.07.2011	Evet	Evet
Yunanistan	ÇVÖA	02.12.2003	05.03.2004	Evet	Hayır

ÇVÖ Anlaşması'nın 26'ncı maddesi çerçevesinde, yabancı vergi idarelerinden gelen bilgi taleplerinin sayısı, ortalama cevaplanma süresi, verilen bilginin yeterli görülüp görülmediği ile, Türkiye'den yabancı vergi idarelerine iletilen bilgi taleplerinin sayısı, orta-

lama cevap süresi ve yeterliliği hakkında resmi bir istatistiki çalışma ilan edilmiş değildir. Aynı durum, henüz 2013 ortasından sonra yürürlüğe girmiş VKBDA'lar çerçevesinde gerçekleşmiş olması muhtemel bilgi değişimleri bakımından da geçerlidir. Ko-

nuyla ilgili bilgiye, sadece, OECD için hazırlanan Türkiye'nin 2013 Eş Denetim Raporu'nda⁴⁴ ve VDK tarafından Mayıs 2013'de düzenlenen uluslararası bir konferanstaki power-point sunuda⁴⁵ ulaşılabilmektedir. Buna göre; toplama metodu çerçevesinde⁴⁶, 2009'dan 2011 sonuna kadar Türkiye'ye anlaşma yaptığı devletlerden 518 bilgi talebi gelmiştir. En fazla bilgi talep eden ilk beş ülke, Ukrayna, Rusya, Bulgaristan, Almanya ve Birleşik Krallık'tır. Bu taleplerin 260 tanesi Türkiye tarafından tamamen veya kısmen karşılanmıştır⁴⁷. Bilgi, bunların %11'inde 90 gün içinde, %30'unda 180 gün içinde, %41'inde ise bir yıl sonra verilmiştir. Anlaşmaya taraf devletlerden usulüne uygun şekilde önüne bir bilgi talebi geldiğinde, GİB Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı önce talebin geçerliliğini denetlemekte ve ardından onu ilgili denetim birimine gerekli incelemeyi yapmak üzere göndermekte; eğer inceleme yapılmasına gerek yoksa doğrudan cevaplandırmaktadır⁴⁸. Hatırlamak gerekir ki; VUK'un 140/I-6 gereğince, *"İncelemeye başlanıldığı tarihten itibaren, tam inceleme yapılması halinde en fazla bir yıl, sınırlı inceleme yapılması halinde ise en fazla altı ay içinde incelemeleri bitirmeleri esastır. Bu süreler içinde incelemenin bitirilememesi halinde ek süre talep edilebilir."*

Türkiye ise, çoğunlukla, Birleşik Krallık, ABD, İtalya, Hollanda ve Almanya'dan bilgi talep etmektedir. Kendiliğinden (spontan) bilgi, özellikle, Almanya, Hollanda, Birleşik Krallık, Belçika, Danimarka, Çek Cumhuriyeti, İsveç ve Norveç'ten gelmektedir⁴⁹. Otomatik bilgi ise, çoğunlukla, Birleşik Krallık, Danimarka, Ja-

ponya, Finlandiya ve Norveç'ten edinilmektedir⁵⁰. 2009-2011 yılları arasında, taşınmaz mallar, kar payları, faiz, gayri maddi hak bedelleri (royalty), emekli aylıkları, ücretler vs. konusunda yaklaşık 8000 bilgi edinilmiştir⁵¹.

3.2. Özel Bir Kaynak: FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act / Yabancı Hesaplar için Vergi Uyumluluğu Kanunu)

Bir Amerikan federal yasası olan FATCA'nın amacı, Amerikan vergi mükelleflerinin yurt dışında sahip oldukları belli miktarı aşan finansal varlıktan Amerikan Devleti'nin haberdar olmasını sağlamak ve böylece bu varlığı vergilendirmektir⁵². Bunun için, bir yandan Amerikan vergi mükelleflerine finansal varlıklarını Amerikan Gelir İdaresi'ne (Internal Revenue Service (IRS)) bildirme zorunluluğu⁵³, diğer yandan yabancı finans kuruluşlarına, kendileri nezdinde Amerikan vergi mükellefleri tarafından açılmış hesapları ABD'ye bildirim yükümlülüğü getirilmiştir. Yabancı finans kuruluşları, ABD Gelir İdaresi'ne, kendileri nezdinde mevduat hesabı olan ABD vatandaşlarını rapor edecek, hesap sahiplerinin isimlerini, TIN'lerini, adreslerini ve hesaptan en fazla yapılan işlemleri açıklayacaklardır. Yabancı finans kuruluşlarının bunu yapmalarını sağlamak üzere, Amerikan Hazine Birimi tarafından iki farklı hükümetlerarası anlaşma (intergovernmental agreement (IGA)) modeli geliştirilmiştir. İlk model (IGA 1), finansal kuruluşun bilgiyi doğrudan bulunduğu devletin vergi idaresine vermesini ve böylece yabancı vergi idaresi üzerinden ABD'ye bilginin iletilmesini öngörmektedir. Bu model, hem mü-

44 OECD Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes, Peer Reviews: Turkey 2013 (Combined Phase 1 + Phase 2, Incorporating Phase 2 Ratings), Peer Review of Turkey, No: 330-332 (Peer Review of Turkey); Örn. bkz. Türkiye ile Federal Almanya arasındaki ÇVÖA md.25 I: "Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşma hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili veya Anlaşma ile uyumsuzluk göstermediği sürece bir Akit Devlet, eyaleti, politik at bölümleri veya mahalli idareleri adına alınan her tür ve tanımdaki vergilerle ilgili iç mevzuat hükümlerinin uygulanması veya idaresi ile ilgili olduğu öngörülen bilgileri değişime tabi tutacaklardır. Bilgi değişimi 1'inci ve 2'inci maddelerle sınırlı değildir."

45 BALCI Süleyman Hayri, Power-Point Sunu, 7, Vergi Denetim Kurulu tarafından düzenlenen Vergisel "Bilgilerin Değişiminde ve Çok Uluslu Şirketlerin Vergisel Uyumunda Teknolojiden Yararlanılmasında Güncel Gelişmeler" başlıklı uluslararası konferans, 24.05.2013, İstanbul

46 Bu metotta, kendisi hakkında bilgi talep edilen vergi mükellefi sayısı, talep edilen bilgi sayısından (tek bir konuda bilgi veya birden fazla konuda bilgi) bağımsız olarak hesaplanmaktadır. Bkz. Peer Review of Turkey, No:377

47 Peer Review of Turkey, No: 381

48 BALCI, Power-Point Sunu 16

49 Peer Review of Turkey, No:328

50 Peer Review of Turkey, No:329

51 BALCI, Power-Point Sunu 1

52 <http://www.irs.gov/Businesses/Corporations/Foreign-Account-Tax-Compliance-Act-FATCA>

53 Bu bildiri/raporlama, vergi mükelleflerinin kişisel federal gelir vergisi beyannamelerine ek olarak dolduracakları 8938 no'lu form ile yapılacaktır. Bkz. <http://turkish.turkey.usembassy.gov/about-us.html>.

tekabiliyet öngören (ABD'nin de bu yabancı devlete o devletin vergi mükelleflerine ilişkin bilgi sağlaması) hem de mütekebbiliyet öngörmeyen iki farklı versiyona (Model 1A ve Model 1B) sahiptir. İkinci model (IGA 2) ise, yabancı devletteki finansal kurumun bilgiyi doğrudan Amerikan Gelir İdaresi'ne vermesini, yabancı devletin ise bu şekildeki bir raporlamaya engel oluşturabilecek hukuki düzenlemeleri raporlamaya izin verir hale getirmesini içermektedir. İkinci modelin de iki versiyonu mevcuttur: VKBDA ya da ÇVÖA olmaksızın bilginin talep edilebildiği versiyon (Model 2A) ile halihazırda ABD ile bir VKBDA ya da ÇVÖA imzalamış olan devletlerdeki finansal kuruluşlardan bilginin talep edilebildiği versiyon (Model 2B). ABD'nin kendine, -uluslararası alandaki- ekonomik ve siyasi güveninin ifadesi olan FATCA'ya uyumun sağlanmaması, bankalar bakımından, yurtdışında sendikasyon, sekürütizasyon kredileri dahil bir çok işlemin yapılamaz hale gelmesi, dolayısıyla ilgili ülke dış ticaretinde büyük sorunlar yaşanması anlamına gelmektedir. Ayrıca, FATCA yükümlülüklerine uymayan yabancı finansal kuruluşların ABD kaynaklı gelirlerinden, %30 vergi stopajı yapılması da söz konusu olmaktadır⁵⁴.

Türkiye ile ABD arasında anlaşma henüz imzalanmamakla birlikte, GİB, FATCA ile uyum için gerekli çalışmaları tamamlamış ve Türkiye, IGA Model 1 listesine 03.06.2014 itibarıyla dahil edilmiştir⁵⁵. Listeye dahil olmaya bağlı sonuç, Türkiye'nin sanki hükümetlerarası anlaşma yapılmış gibi davranılması ve Türkiye'deki kredi kuruluşlarının 01.07.2014 tarihinden itibaren FATCA ile uyumlu kuruluş olarak kabul edilmeleridir⁵⁶. Ancak, her durumda, Türkiye ile ABD arasında 31.12.2014'e kadar anlaşmanın imzalanması gerekmektedir⁵⁷.

Türkiye bakımından, FATCA ile talep edilen bu yeni raporlama ve stopaj sistemine uyum için, hem yasal hem de teknik alt yapıda değişikliklere ihtiyaç bulun-

maktadır. Bu bağlamda, yasa koyucunun yanı sıra, hem ilgili idari kuruluşlar (Maliye Bakanlığı, BDDK, SPK, Hazine) hem de finansal ve finansal olmayan kuruluşların, FATCA ile uyumlu hale gelebilmek adına iç sistemlerinde gerekli değişiklikleri yapmaları gerekmektedir⁵⁸.

4. SONUÇ

Vergi kayıp ve kaçakıyla mücadelede, işbirliğinin ve bu bağlamda bilgi değişiminin değeri ülkemiz tarafından anlaşılmıştır. Bu bağlamda, uluslararası idari yardımlaşmaya Türkiye'nin de ilgi duyduğu ve ağını genişletmeye çalıştığı açıktır. Ancak, gerek buna izin veren iç hukuk kaynaklarının yetersizliği, gerek Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması'nın henüz iç hukuka aktarılmamış olması ve ayrıca imzalanılan VKBDA'ların sayısının az olduğu dikkate alındığında; Türkiye'nin bu konudaki performansını biraz daha iyileştirmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Ancak, uluslararası bilgi değişimine izin veren hukuki kaynaklar geliştirilirken, hem uluslararası anlaşmalarda ve hem de iç hukukta özellikle, delil yasakları ya da -iç hukukta da kimi değişiklikler yapılmasını gerektirecek- ortak inceleme (joint audit) gibi mükellef haklarıyla da yakından bağlantılı olan konuların, her açıdan iyi bir şekilde düşünülerek düzenlenmesi şarttır. Bu bağlamda, kanaatimizce, mükelleflere hukuki koruma sağlayacak vergi konularında uzmanlaşmış **uluslararası bir vergi mahkemesi** ihtiyacı, gittikçe artmaktadır.

KAYNAKÇA

- ABD Diplomatik Temsilcilikler-Türkiye; Yabancı Hesaplar İçin Vergi Uyumluluğu Kanunu, <http://turkish.turkey.usembassy.gov/about-us.html>

- ARMAĞAN Servet; 1982 Anayasası'nda Uluslararası Andlaşmaların İmzalanması ve Onaylanması İstemi, http://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anayargi_armagan.pdf

54 Deloitte, 04.06.2014 tarih ve 2014/67 no'lu sirküler, <http://www.verginet.net/dtt/11/Vergi-Sirkuleri-2014-67.aspx>; EY, 12.08.2010 tarih ve 73 no'lu sirküler, <http://www.vergidegundem.com/tr/circularDetails?circularId=777772445>

55 ABD Hazine Birimi, <http://www.treasury.gov/resource-center/tax-policy/treaties/Pages/FATCA-Archive.aspx>

56 Deloitte, 04.06.2014 tarih ve 2014/67 no'lu sirküler, <http://www.verginet.net/dtt/11/Vergi-Sirkuleri-2014-67.aspx>; EY, Circular No:53 dated 04.06.2014

57 ABD Hazine Birimi, <http://www.treasury.gov/resource-center/tax-policy/treaties/Pages/FATCA-Archive.aspx>; Deloitte, 04.06.2014 tarih ve 2014/67 no'lu sirküler, <http://www.verginet.net/dtt/11/Vergi-Sirkuleri-2014-67.aspx>; EY, 12.08.2010 tarih ve 73 no'lu sirküler, <http://www.vergidegundem.com/tr/circularDetails?circularId=777772445>

58 Krş. SAGLAM Necdet, FATCA Düzenlemeleri ve Türkiye, Dünya, 26.07.2013, ve Deloitte, FATCA: A new disclosure and withholding regime, bkz. yukarıda dpn.53

- Avrupa Birliği Bakanlığı; Fasil 16-Vergilendirme, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=81>
- Avrupa Birliği Bakanlığı; Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı (2007-2013), http://www.abgs.gov.tr/files/Muktesebat_Uyum_Programi/16_Vergilendirme.pdf
- BALCI Süleyman Hayri; Power-Point Sunu, Vergi Denetim Kurulu tarafından düzenlenen Vergisel "Bilgilerin Değişiminde ve Çok Uluslu Şirketlerin Vergisel Uyumunda Teknolojiden Yararlanılmasında Güncel Gelişmeler" başlıklı uluslararası konferans, 24.05.2013, İstanbul
- BAŞARAN Funda; Bankaların Bilgi Verme Yükümlülüğünün Sınırları Ve Bilgi Vermemeye Bağlı Özel Usulsüzlük Suçu, -Müşteri sırrını saklama yükümlülüğü ile özel usulsüzlük suçu arasında bir gri bölge-, Vergi Sorunları Dergisi, S.143 (Ağustos 2000), 178 vd.
- BAŞARAN YAVAŞLAR Funda; "Türk Hukuku'nda İnceleme", Hukuka Uygun ve Etkin Kamu Denetimi, Sempozyum Kitabı, Ankara, 2010, 412
- Deloitte; 04.06.2014 tarih ve 2014/67 no'lu sirküler, <http://www.verginet.net/dtt/11/Vergi-Sirkuleri-2014-67.aspx>
- Deloitte; FATCA: A new disclosure and withholding regime, http://www.deloitte.com/view/en_US/us/Services/tax/930c9948e681a210VgnVCM100000ba42f00aRCRD.htm
- Ernst&Young; 12.08.2010 tarih ve 73 no'lu sirküler, <http://www.vergidegundem.com/tr/circularDetails?circularId=777772445>
- Internal Revenue Service; Foreign Account Tax Compliance Act, <http://www.irs.gov/Businesses/Corporations/Foreign-Account-Tax-Compliance-Act-FATCA>
- Internal Revenue Service, Announcement 2014-3801 dated 1-Dec-2014., <http://www.irs.gov/pub/irs-drop/a-14-38.pdf>
- Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK); Faaliyet Raporu 2013, http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/faalrap_2013.pdf
- OECD; Exchange of Information Portal, Jurisdictions, <http://www.eoi-tax.org/jurisdictions/#default>
- OECD; Convention of Mutual Administrative Assistance in Tax Matters, <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/conventiononmutualadministrativeassistanceintaxmatters.htm>
- OECD; Exchange of Information Portal-Turkey, www.eoi-tax.org/jurisdictions/TR#agreements
- OECD; OECD Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes, Peer Reviews: Turkey 2013 (Combined Phase 1 + Phase 2, Incorporating Phase 2 Ratings)
- OECD; OECD Model Tax Convention on Income and on Capital, http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-2010_9789264175181-en
- OECD; The Multilateral Convention on Mutual Administrative Assistance in Tax Matter, Amended by the 2010 Protocol, http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/the-multilateral-convention-on-mutual-administrative-assistance-in-tax-matters_9789264115606-en
- OECD; The 2010 Update to The Model Tax Convention, <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/45689328.pdf>
- OECD; Update to Article 26 of the OECD Model Tax Convention and Its Commentary, Approved by the OECD Council on 17 July 2012,
- http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/120718_Article%2026-ENG_no%20cover%20%282%29.pdf
- ÖNER Cihat; Uluslararası Alanda Vergi İdareleri Arasında Bilgi Değişimi, Ankara, 2010
- SAĞLAM Necdet; FATCA Düzenlemeleri ve Türkiye, Dünya, 26.07.2013
- SWIFT Anlaşması, <http://www.statewatch.org/news/2010/jun/usa-draft-swift-agreement-comfinal-2.pdf>
- US Department of the Treasury; Resource Center, FATCA Archive, <http://www.treasury.gov/resource-center/tax-policy/treaties/Pages/FATCA-Archi ve.aspx>